

1. ΚΑΝ ' ΤΟ ΟΠΩΣ Η ΚΥΠΡΟΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . .23/01/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .23/01/2026

Σελίδα: 1

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ BOARD
ΚΑΝ' ΤΟ ΟΠΩΣ FACE
Η ΚΥΠΡΟΣ

- Γιατί επιλέχθηκε το μοντέλο των βρετανικών βάσεων στη Δεκέλεια και το Ακρωτήρι
- Γιατί ανησυχούν οι Δανοί και οι Γροιλανδοί
- **ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ**
Οι Ευρωπαίοι συζήτησαν κάθε ενδεχόμενο παρά την εκτόνωση

ΝΑΤΑΣΙΑ ΜΠΑΙΣΤΕΑ Σ. 10-13

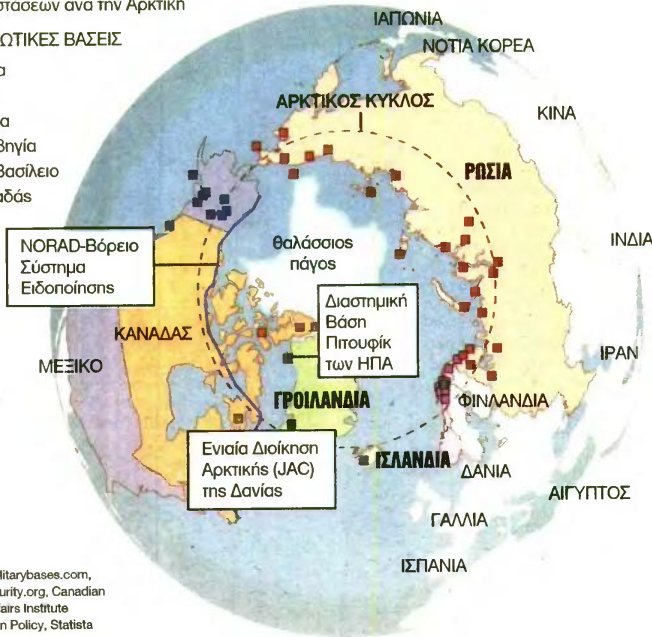
FOCUS - 2

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ

Οι ΗΠΑ έχουν μια μεγάλη μόνιμη βάση στη Γροιλανδία, τη Διαστημική Βάση Πιτουφίκ, ενώ η Ρωσία λειτουργεί ένα ευρύ δίκτυο πολυάριθμων στρατιωτικών εγκαταστάσεων ανά την Αρκτική

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ

- Δανία
- ΗΠΑ
- Ρωσία
- Νορβηγία
- Ην. Βασίλειο
- Καναδάς

Πηγές: militarybases.com, globalsecurity.org, Canadian Global Affairs Institute via Foreign Policy, Statista

ΟΙ ΟΡΥΚΤΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΗΣ ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑΣ

Ερευνα το 2023 έδειξε ότι 25 από τα 34 ορυκτά που θεωρούνται «κρίσιμες πρώτες ύλες» από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχουν εντοπιστεί στη Γροιλανδία

- Χαλκός
- Διαμάντια
- Χρυσός
- Γραφίτης
- Σιδηρομεταλλεύματα
- Νικέλιο
- Σπάνιες γαίες
- Τιτάνιο-βανάδιο
- Βολφράμιο
- Ψευδάργυρος

Πηγή: Reuters

ΤΙ ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΤΡΑΜΠ ΚΑΙ ΡΟΥΤΕ

Κάν' το όπως στην Κύπρο

Γιατί επιλέχθηκε για τη Γροιλανδία το μοντέλο των βρετανικών βάσεων στη Δεκέλεια, ποιο θα είναι το καθεστώς των υπερπόντιων εδαφών και πώς θα αξιοποιηθεί από τις ΗΠΑ

ΤΗΣ ΝΑΤΑΣΑΣ ΜΠΑΣΤΕΑ

Η συμφωνία που έπεισε τον πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ να εκτονώσει την κλιμακούμενη κρίση για τη Γροιλανδία ανοίγει τον δρόμο για να ενισχυθούν οι δυνάμεις του ΝΑΤΟ στην περιοχή της Αρκτικής, προκειμένου να αποκρουστεί οποιαδήποτε απειλή από τη Ρωσία ή την Κίνα, και βασίζεται στο μοντέλο των βρετανικών βάσεων στην Κύπρο, σε Ακρωτήρι και Δεκέλεια. Ο Τραμπ δήλωσε στο Fox Business ότι οι όροι της συμφωνίας βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση, «αλλά, ουσιαστικά, πρόκειται για πλήρη πρόβωση. Δεν υπάρχει τέλος, δεν υπάρχει χρονικό όριο. Παίρνουμε ό,τι θέλουμε χωρίς κόστος». Ερωτηθείς αν οι ΗΠΑ θα αποκτήσουν τελικά τη Γροιλανδία, απάντησε: «Είναι δυνατό. Αλλά εν τω μεταξύ παίρνουμε ό,τι θέλουμε, απόλυτη ασφάλεια». Το πλαίσιο, σύμφωνα με το πρακτορείο Bloomberg, περιλαμβάνει την τοποθέτηση αμερικανικών πυραύλων, δικαιώματα εξόρυξης με στόχο την απομάκρυνση των κινεζικών συμφερόντων και ενισχυμένη παρουσία του ΝΑΤΟ, σύμφωνα με ευρωπαϊκό αξιοματοχό. Το ζήτημα της κυριαρχίας δεν ήταν στο τραπέζι, με την πρωθυπουργό της Δανίας Μέτε Φρέντερικsen να τονίζει ότι η παραχώρηση εδαφών στις ΗΠΑ είναι αδιαπραγμάτευτη και ότι οποιαδήποτε συμφωνία πρέπει να σέβεται το διεθνές δίκαιο και την κυριαρχία. Αυτό βέβαια, γράφει η «El País», δεν εμποδίζει τους Δανούς αλλά και τους Γροιλανδούς να ανησυχούν ιδιαίτερα για το τι μπορεί να αποφασιστεί

χωρίς τη συμμετοχή τους. Ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Μαρκ Ρούτε – ο οποίος, σύμφωνα με τον Τραμπ, είχε λάβει άδεια να διαπραγματευτεί εκ μέρους της Δανίας – επέμεινε ότι το θέμα της κυριαρχίας δεν συζητήθηκε. «Όσον αφορά την προστασία της Αρκτικής, με προτεραιότητα τη Γροιλανδία, πρέπει να αφιερώσουμε περισσότερη ενέργεια, περισσότερο χρόνο, μεγαλύτερη εστίαση σε αυτό, επειδή γνωρίζουμε ότι οι θαλάσσιες οδοί ανοίγουν», δήλωσε ο Ρούτε στο Νταβός. Η συμφωνία του 1951 μεταξύ ΗΠΑ και Δανίας, η οποία στη συνέχεια ενημερώθηκε το 2004, είναι σαφής,

ότι οι ΗΠΑ έχουν λάβει άδεια να κάνουν πολλά εντός των βάσεων της Γροιλανδίας και να δημιουργήσουν «αμυντικές περιοχές» εάν το ΝΑΤΟ το κρίνει απαραίτητο, αλλά ότι η περιοχή παραμένει έδαφος την κυριαρχία του οποίου έχει η Δανία. Η νέα συμφωνία, την οποία συζητήσε ο Τραμπ με τον Ρούτε, ο οποίος εκπροσώπησε την Κοπεγχάγη, φαίνεται να στηρίζεται στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι βρετανικές βάσεις στην Κύπρο – δηλαδή αντιμετωπίζονται ως κυρίαρχο έδαφος του Ηνωμένου Βασιλείου, όπου εξουσία έχει το βρετανικό υπουργείο Άμυνας.

Σύμφωνα με την «Guardian», έως και 20.000 Κύπριοι ζουν στην κυρίαρχη βρετανική επικράτεια και έχουν το δικαίωμα να μεταβιβάσουν περιουσία στην οικογένειά τους ή να την πουλήσουν σε τρίτους. Όπως αποκαλύπτει η «Monde», την Κυριακή ο Ρούτε μίλησε τηλεφωνικά με τον Τραμπ. Την επόμενη ημέρα, στα κεντρικά γραφεία του ΝΑΤΟ, συζήτησε με τους υπουργούς Εξωτερικών της Δανίας και της Γροιλανδίας μια εναλλακτική λύση στην πρόταση Τραμπ για προάρθρωση: μεταβίβαση της κυριαρχίας επί της βόρειας Πιτουφίκ, στη Βόρεια Γροιλανδία, στις

ΗΠΑ – μια ιδέα εμπνευσμένη από το καθεστώς των δύο βρετανικών κυρίαρχων βάσεων στο νησί της Κύπρου. Το Ακρωτήρι και η Δεκέλεια διατηρήθηκαν από το βρετανικό στέμμα μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960 και το Λονδίνο μπορεί να διεξάγει τις δραστηριότητές του εκεί χωρίς παρέμβαση από την κυπριακή κυβέρνηση. Στο Πιτουφίκ, η συμφωνία ασφαλείας του 1951, η οποία αναθεωρήθηκε το 2004, παραχώρησε στις ΗΠΑ εκτεταμένες εξουσίες, αλλά όχι την «κυριαρχία» που τόσο επιζητούσε ο Τραμπ. «Αυτό μπορεί να έπαιξε ρόλο», δήλωσε ευρωπαϊός διπλωμάτης. Σύμφωνα με τους «New York Times», η Δανία θα μπορούσε επίσης να μεταβιβάσει τμήματα της επικρατείας της στις ΗΠΑ, ώστε η Ουάσινγκτον να μπορεί να εγκαταστήσει εκεί νέες στρατιωτικές βάσεις υπό αμερικανική κυριαρχία. Η νέα πρόταση περιλαμβάνει επίσης διατάξεις για την τοποθέτηση του Golden Dome, του αμερικανικού συστήματος αντιπυραυλικής άμυνας, στη Γροιλανδία και για την αντιμετώπιση της «κακοήθους εξωτερικής επιρροής» της Ρωσίας και της Κίνας. Το αμυντικό σύστημα Golden Dome, ύψους 175 δισεκατομμυρίων δολαρίων, είναι ένα φουτουριστικό όπλο σχεδιασμένο να καταρρίπτει υπερηχητικούς, βαλλιστικούς και προηγμένους πυραύλους κρουζ και drones, ακόμη και αν εκτοξεύονται από την άλλη άκρη του κόσμου ή από το διάστημα. Δεν έχουν εκδοθεί συμ-βάσεις για αυτό το έργο, ωστόσο το

► Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Ντόναλντ Τραμπ στη συνάντησή του με τον γενικό γραμματέα του ΝΑΤΟ Μαρκ Ρούτε στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, στο Νταβός της Ελβετίας

Συμφωνίες που γίνονται για αυτούς, χωρίς αυτούς...

«**Δ**εν γνωρίζουμε τις λεπτομέρειες της συμφωνίας που έχει επιτευχθεί», παραδέχθηκε χθες ο πρωθυπουργός της Γροιλανδίας Γιενς-Φρέντερικ Νίλσεν, μιλώντας σε δημοσιογράφους στο Νουούκ. «Εμείς είμαστε μέρος της Δανίας και η κυριαρχία μας πρέπει να γίνει σεβαστή στις συζητήσεις με τις Ηνωμένες Πολιτείες». Ο φόβος Γροιλανδών και Δανών για τις συμφωνίες που γίνονται χωρίς εκείνους, αυξάνεται, την ώρα που οι τελευταίες ημέρες λειτουργήσαν σαν σκωτσέζικο ντους. Η επιθετική ομιλία Τραμπ στο Νταβός μετατράπηκε σε ζαφνική χαλάρωση της έντασης το βράδυ της Τετάρτης – πίσω από την αλλαγή αυτή βρίσκεται, σύμφωνα με τους «New York Times» ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ Μαρκ Ρούτε, που διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με τον αμερικανό πρόεδρο. Ο Τραμπ που απειλούσε τους ευρωπαίους ηγέτες τις προηγούμενες ημέρες, εμφανίστηκε πολύ πιο διαλλακτικός μετά τη συνάντηση με τον Ρούτε. Η λύση στην οποία κατέληξαν «εάν ολοκληρωθεί, θα είναι μια σπουδαία λύση για τις ΗΠΑ και όλα τα έθνη του ΝΑΤΟ», έγραψε ο Τραμπ στο Truth Social. «Με βάση αυτή την κατανόηση, δεν θα επιβάλω τους δασμούς που είχαν προγραμματιστεί να τεθούν σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου», είπε θεωρώντας, όπως έγραψε η «Washington Post» ότι θα αξιοποιήσει ένα καθεστώς αντίστοιχο με εκείνο των υπερπόντιων εδαφών.

Όπως αναφέρει η «Monde», ο Ρούτε υποστήριξε αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας στην Αρκτική, αποφεύγοντας να πάρει θέση υπέρ της Δανίας ή των ΗΠΑ. Με τον τρόπο αυτό προσάβησε να πείσει τον Τραμπ όχι μόνο για την καταστροφή που θα μπορούσε να φέρει οποιαδήποτε στρατιωτική επιχείρηση εναντίον ενός συμμάχου του ΝΑΤΟ, αλλά και για την ικανότητα των συμμάχων να ασφαλίσουν την περιοχή της Αρκτικής. Εκεί συνέβαλαν και οι Βρετανοί οι οποίοι υπενθύμισαν τη συμφωνία που έχουν για τις δύο βάσεις στην Κύπρο, μια ιδέα που λειτουργήσε ως γέφυρα μεταξύ των δύο πλευρών. Το θέμα βέβαια της κυριαρχίας δεν έχει επιλυθεί ακόμα, καθώς οι Γροιλανδοί και πιθανώς οι Δανοί δεν γνωρίζουν τις ακριβείς λεπτομέρειες αυτού του εξαιρετικά ευαίσθητου ζητήματος. «Το ΝΑΤΟ γνωρίζει πλήρως τη θέση του Βασιλείου της Δανίας. Μπορούμε να διαπραγματευτούμε για όλα τα πολιτικά: ασφάλεια, επενδύσεις, οικονομία. Αλλά δεν μπορούμε να διαπραγματευτούμε για την κυριαρχία μας», δήλωσε η πρωθυπουργός της Δανίας Μέτε Φρεντέρικσεν χθες, αφού είχε μιλήσει με τον επικεφαλής του ΝΑΤΟ.

Συμφωνία - πλαίσιο του Τραμπ για τη Γροιλανδία

- Αλλαγές στη Συνθήκη του 1951 για την εγγύηση των απαιτήσεων των αμερικανικών στρατιωτικών βάσεων.
- Ενισχυμένος ρόλος του ΝΑΤΟ στην ασφάλεια της Αρκτικής. Θα περιλαμβάνει πολυεθνική διοίκηση του ΝΑΤΟ στη Γροιλανδία υπό αμερικανική διοίκηση.
- Ένα οικονομικό στοιχείο που θα αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων εξόρυξης.
- Μέτρα για τον τερματισμό της ρωσικής και κινεζικής οικονομικής και στρατιωτικής παρουσίας στη Γροιλανδία.
- Οι ΗΠΑ σταματούν να απειλούν με δασμούς την Ευρώπη.

μεγαλύτερο μέρος της ασπίδας δεν θα είναι κερσαίο, αλλά θα λειτουργεί από δορυφόρους. Η κύρια κερσαία βάση ανακαίτησης που εξετάζεται μέχρι στιγμής βρίσκεται στην Πολιτεία της Νέας Υόρκης. Η Φρέντερικσεν λέει ότι είναι ανοιχτή στο να συζητήσει αυτό το έργο. Οι ΗΠΑ έχουν ήδη μια «διαστημική βάση» σε έδαφος της Δανίας, γνωστή ως Πίτουφικ (πρώην αεροπορική βάση της Θούλης), η οποία στεγάζει ένα σημαντικό μέρος του παγκόσμιου δικτύου αισθητήρων προειδοποίησης πυραύλων του αμερικανικού στρατού.

Στο πλαίσιο της συμφωνίας, ο αμερικανός πρόεδρος επιθυμεί και κάτι άλλο: την εκμετάλλευση του εδάφους της Γροιλανδίας, ιδίως για την εξόρυξη σπάνιων γαιών. Αυτό δεν θα ήταν ένα ζήτημα που θα επιτρεπόταν στον γενικό γραμματέα του ΝΑΤΟ να διαπραγματευτεί, αλλά ο Τραμπ επέμεινε ότι είχε εξασφαλίσει την παραχώρηση στις συνομιλίες.

Η συμφωνία του 1959 επικεντρώνεται περισσότερο στα λιμάνια, αλλά δίνει στις ΗΠΑ άδεια «να κατασκευάζουν, να εγκαθιστούν, να συντηρούν και να λειτουργούν εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, συμπεριλαμβανομένων μετεωρολογικών και επικοινωνιακών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού». Επιτρέπει επίσης «στις ΗΠΑ να κατασκευάζουν τέτοιες εγκαταστάσεις και να αναλαμβάνουν δραστηριότητες σε αυτές που δεν θα εμποδίζουν τις δραστηριότητες του Βασιλείου της Δανίας».

Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ

ΠΑΛΙΟΜΟΔΙΤΕΣ

Ο Μπρετ Στίβενς και ο Φρανκ Μπρούνι είναι δύο γνωστοί αρθρογράφοι των «New York Times». Ο πρώτος βρέθηκε αυτή την εβδομάδα στο Νταβός, και περιέγραψε χθες το κλίμα στον δεύτερο: «Η μπέρα ενός φίλου μου συνήθιζε να κουβαλάει μαζί της μια στίβα επαγγελματικές κάρτες που έγραφαν: “Ζητώ συγγνώμη για τη συμπεριφορά του συζύγου μου το βράδυ της ____”. Το εννοούσε ως αστείο. Αλλά νομίζω πως οι Αμερικανοί εδώ στο Νταβός θα μπορούσαν να χρειαστούν κάτι παρόμοιο: “Ζητώ συγγνώμη για την τρέλα του προέδρου μας το πρωί/σπίγγεμα/βράδυ της ____”. Ισως έτσι καταφέρουμε να πείσουμε τους ευρωπαίους φίλους μας ότι δεν έχουμε χάσει όλοι τα λογικά μας». «Πόσο αισιόδοξο εκ μέρους σου – και πόσο παλιομοδικό – να επιμένεις στη φράση “οι ευρωπαίοι φίλοι μας”», του απάντησε αστεειευόμενος ο Μπρούνι. Οσο αφελές είναι να νομίζει κανείς ότι εφεξής, όλα θα πάνε καλά με τη Γροιλανδία – και με τον κόσμο γενικότερα.

KITTY ΞΕΝΑΚΗ

ΝΑΤΑΣΑ ΜΠΑΣΤΕΑ

Από την «τάξη κανόνων» στη γεωπολιτική ωρίμαση

Η ομιλία του канаδού πρωθυπουργού Μαρκ Κάρνεϊ δεν αφορούσε μόνο τον Καναδά ούτε περιόριζόταν σε μια ακόμα διάγνωση της παγκόσμιας αστάθειας. Ήταν μια καθαρή περιγραφή της μετάβασης σε έναν κόσμο όπου οι βεβαιότητες της μεταπολεμικής τάξης δεν επιστρέφουν – και όπου η συμμόρφωση με τους κανόνες δεν ισοδυναμεί πλέον με ασφάλεια.

Όταν ο Κάρνεϊ μιλά για «το τέλος της τάξης βασιμμένης σε κανόνες», δεν περιγράφει απλώς μια διεθνή δυσλειτουργία. Ο κόσμος που περιγράφεται δεν είναι κόσμος δύο υπερδυνάμεων, αλλά κόσμος συνασπισμών μεσαίων δυνάμεων – ένα πλαίσιο στο οποίο η Ευρώπη μπορεί να κινηθεί αποτελεσματικά, αν αποκτήσει πολιτική βούληση. Αυτό το μοντέλο όχι μόνο ταιριάζει απόλυτα σε σχήματα όπως ΕΕ - Καναδάς, ΕΕ - Ιαπωνία (στο εμπόριο, στην ενέργεια, στα κρίσιμα ορυκτά, στην τεχνητή νομοσύνη και στην άμυνα), αλλά νομιμοποιεί πολιτικά αυτό που η ΕΕ άρχισε διστακτικά μετά το 2022: στρατηγική αυτονομία, επιλεκτική αποσύνδεση (de-risking).

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΦΡΑΓΚΟΝΙΚΟΛΑΟΥ

Όχι ως ιδεολογική ρήξη, αλλά ως όρο επιβίωσης. Αν αυτή η τάξη δεν «επανερχεται», τότε η Ευρώπη δεν μπορεί πλέον να λειτουργεί μόνο ως κανονιστική δύναμη. Σε αυτό το σημείο, το μήνυμα του Μαρκ Κάρνεϊ αποκτά άμεση ελληνική διάσταση. Η αναφορά του στην κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα δεν γίνεται από θέση «μικρού κράτους που ζητά προστασία», αλλά από θέση μεσαίας δύναμης που απαιτεί σεβασμό. Όπως ο Καναδάς αξιοποιεί ενέργεια, ορυκτά και θερμοσιδηρό ως στρατηγικά πλεονεκτήματα, έτσι και η Ελλάδα μπορεί να λειτουργήσει ως ενεργειακός κόμβος (LNG, διασυνδέσεις), γεωπολιτικός κόμβος (Βαλκάνια - Ανατολική Μεσόγειος) και πύλωνας σταθερότητας – όχι απλώς ως «σύνορο».

Εδώ «δένει» και το ελληνικό δίλημμα των «παράγειμων θαλασσών». Η Ελλάδα είναι ταυτόχρονα κράτος-μέλος της ΕΕ, σύμμαχος στο ΝΑΤΟ και χώρα πρώτης γραμμής σε Ανατολική Μεσόγειο, μεταναστευτικό και ενεργειακές διαδρομές. Η ισορροπία είναι δύσκολη: από τη μία η διπλή εξάρτηση ασφάλειας (ΗΠΑ/ΝΑΤΟ για αποτροπή και επιχειρησιακές δυνατότητες, ΕΕ για άμυνα, βιομηχανία) από την άλλη η πιθανή τριβή ΗΠΑ - ΕΕ, που πιέζει τους Ευρωπαίους να αναζητούν ενιαία γραμμή – και περιορίζει τα περιθώρια της Αθήνας να «πατά» σε δύο βάρκες χωρίς κόστος επιτροπής.

Η απάντηση απαιτεί ενεργητική στρατηγική: όχι διαχείριση της συγκυρίας με αντανάκλαστικά, αλλά συνεκτική χάραξη πολιτικής και έξυπνη ευθυγράμμιση. Αυτό απαιτεί: ■ Αναγνώριση ότι η ασφάλεια δεν είναι μόνο στρατιωτικά μέσα Times New Roman είναι ενεργειακές υποδομές, άνθεκτικές αλυσίδες εφοδιασμού, κυβερνοασφάλεια, πρόσβαση σε κρίσιμες τεχνολογίες, καθώς και διπλωματικό κεφάλαιο που χτίζεται με συνέπεια. Αυτό απαιτεί ιεράρχηση στόχων: τι επιδιώκουμε, με ποιους εταίρους, σε ποιο χρονικό βάθος, και ποια κόστη είμαστε διατεθειμένοι να αναλάβουμε.

■ Τεχνική ισορροπία, δηλαδή να διασφαλίσουμε την αμερικανική διάσταση – την αποτροπή, τη διαλειτουργικότητα, την πρόσβαση σε τεχνολογία και επιχειρησιακές δυνατότητες –, χωρίς να εμφανίζεται ως κράτος που κινείται «εκτός ευρωπαϊκής γραμμής» όταν η ΕΕ συγκροτεί κοινή στάση. Προϋποθέτει συμμετοχή σε κοινές προμήθειες, σε βιομηχανικές αλυσίδες και σε προγράμματα διαλειτουργικότητας, ώστε η Ελλάδα να μην είναι απλώς «καταναλωτής ασφάλειας», αλλά συνδιαμορφωτής δυνατοτήτων.

- Το συμπέρασμα είναι σαφές:
1. Ακολουθήσουμε τους κανόνες και όλα θα πάνε καλά» = τέλος.
 2. Οι θεσμοί από μόνιμοι τους μας προστατεύουν = τέλος.
 3. Χτίζουμε ισχύ, αξίες και συμμαχίες = νέα κανονικότητα.

Ο Χρήστος Φραγκονικολάου είναι καθηγητής, κοσμήτορας ΑΠΘ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΙΡΗΝΗΣ

Ο Τραμπ έφτιαξε τον δικό του ΟΗΕ

Υπό τον προσωπικό έλεγχο του και με ισόβιο πρόεδρο τον ίδιο τον αμερικανικό ηγέτη ιδρύθηκε με 19 (μόνο) μέλη ένας νέος παγκόσμιος οργανισμός που φιλοδοξεί να ανταγωνιστεί την G7, την G20, ακόμα και τον ίδιο τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών

ΤΗΣ ΚΙΤΤΥΣ ΞΕΝΑΚΗ

Το έμβλημα του ΟΗΕ είναι ένας παγκόσμιος χάρτης πλαίσιο-μέγανος από δύο κλαδιά ελιάς. Το έμβλημα του Συμβουλίου Ασφαλείας που ίδρυσε και επίσημος χθες στο Νταβός ο Ντόναλντ Τραμπ είναι ένας χάρτης πρωτίστως της Βόρειας Αμερικής, με λίγο από Κεντρική και Νότια, μέσα σε μια ασπίδα πλαίσιο-μέγανη από δύο κλαδιά ελιάς. Όσο λοιπόν κι αν ο αμερικανός πρόεδρος επέμενε ότι «το καλύτερο συμβούλιο που έχει σχηματιστεί ποτέ» θα εργασθεί «σε συντονισμό» με τον ΟΗΕ, λίγοι από όσους ανησυχούσαν πως πρόκειται απλά – όπως σχολίασαν χαρακτηριστικά οι «New York Times» – για «την πιο πρόσφατη εκδήλωση της προσπάθειας του Τραμπ να διαλύσει το διεθνές σύστημα που οικοδόμησε η Αμερική μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και να πείσει ένα καινούργιο, με τον ίδιο στο κέντρο», πρέπει να καθουσιάζονται. Αν εξαιρεθεί κανείς τον «συνίθη ύπατο» πρωθυπουργό της Ουγγαρίας, Βίκτορ Ορμπαν, και τον υπερασπιστή πρωθυπουργό της Βουλγαρίας, Ρόζεν Ζελάζκοφ, η ΕΕ

έλαμψε διά της απουσίας της από την τελετή υπογραφής του ιδιότροπου χάρτη του Συμβουλίου. Μέσα σε όλο τον θόρυβο και τον ναρκισσομανία που συνόδευσαν αυτήν την τελετή, πάντως, η αμερικανική ομάδα παρουσίασε κάποια σημαντικά και συγκεκριμένα επόμενα βήματα για το μέλλον της Γάζας.

Ποιοι συμμετείχαν

Από εκεί ξεκίνησαν όλα άλλωστε: το Συμβούλιο Ειρήνης είχε αρχικά εγκριθεί από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ τον περασμένο Νοέμβριο με δεδομένο ότι θα επικεντρωνόταν στην καθοδήγηση / εποπτεία της επόμενης φάσης μετά τον πόλεμο της Γάζας. Στη συνέχεια όμως, ο Τραμπ το μετέτρεψε σε έναν υποτιθέμετο παγκόσμιο οργανισμό που φιλοδοξεί να ανταγωνιστεί την G7, την G20, ακόμα και τον ίδιο τον ΟΗΕ – όλα υπό τον προσωπικό του έλεγχο ως (ισόβιο...) πρόεδρο, και με «ισοτιμώρη εισόδημα», αν ένα κράτος-μέλος επιθυμεί να αρχίσει τριετής συμμετοχή του να γίνει μόνιμο, το ένα δισεκατομμύριο

REUTERS/PHILIP BOUSSIÉ

δολάρια. Σύμφωνα με τις ΗΠΑ, από τις περίπου 50 προσκλήσεις που εστάλησαν, περίπου 35 ηγέτες έχουν ήδη δεχθεί να ενταχθούν. Χθες ενέκρινε την κυβερνητική απόφαση ένταξης και το κοινοβούλιο της Αλβανίας. «Ολοι θέλουν να συμμετάσχουν», διαβεβαίωσε χθες ο Τραμπ. Στη ιδιότητα τελετή, πάντως, συμμετείχαν μόνο 19: οι πρόεδροι της Αργεντινής, του Αζερμπαϊτζάν, της Ινδονησίας, του Καζακστάν, του Κοσόβου, της Παραγουάρας και του Ουζμπεκιστάν, οι πρωθυπουργοί της Αρμενίας, της Βουλγαρίας, της Ουγγαρίας, της Ισπανίας, του Πακιστάν, του Κατάρ και της Μογγολίας, οι υπουργοί Εξωτερικών της Τουρκίας, της Σαουδικής Αραβίας και του Μαρόκου, καθώς και ο σείκς Ισα του Μπαχρέιν και ένας

Σύνοδος Κορυφής ΕΕ: σε τεντωμένο σχοινί

ΤΩΝ ΝΑΤΑΣΑΣ ΜΠΑΣΤΕΑ, ΕΛΕΝΗΣ ΣΥΓΑΙΤΕΛΟΔΗΜΟΥ

Συγκρατημένα αισιόδοξοι αλλά και ανήσυχοι για το μέλλον, οι ηγέτες της ΕΕ συγκεντρώθηκαν χθες στις Βρυξέλλες εκτάκτως προκειμένου να συζητήσουν την επόμενη ημέρα στις σχέσεις με τις ΗΠΑ, έπειτα από τις τελευταίες εντάσεις λόγω Γροιλανδίας και απειλών για επιβολή επιπλέον δασμών. «Όταν η Ευρώπη είναι ενωμένη, ισχυρή και αντιδρά γρήγορα, τα πράγματα επιστρέφουν στο φυσιολογικό», δήλωσε ο γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν, καλώντας όμως την Ευρώπη να παραμείνει «σε εγρήγορση» και να συνεχίσει να ενεργεί με «ενωμένο τρόπο», δι-

χωντας ότι έχει «μέσα στη διάθεσή της» εάν απειληθεί να «επιβάλει σεβασμό». «Ο κόσμος άλλαξε μόνιμα» είπε ο πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στο Νταβός. «Χρειάζεται να αλλάξουμε μαζί τους».

Αυτό ακριβώς προσπαθούν να κάνουν οι ευρωπαίοι ηγέτες διατηρώντας τη λεπτή ισορροπία που έχει αποδειχθεί ότι χρειάζεται να σχέση με την Ουάσινγκτον και τον πρόεδρο Τραμπ, καθώς η διαταλιτική σχέση έχει κλονιστεί σοβαρά. Οι κυβερνήσεις της ΕΕ παραμένουν επιφυλακτικές επειδή ο Τραμπ μπορεί ανά πάσα στιγμή να αλλάξει γνώμη και να προβάλει αξιώσεις στις οποίες η Ευρώπη θα πρέπει να αντισταθεί. Χθες οι ηγέτες επικεντρώθηκαν στην εκπόνηση ενός μακροπρόθεσμου σχεδίου για το

πώς θα αντιμετωπίσουν τις ΗΠΑ υπό αυτήν την κυβέρνηση και ενδεχομένως και τους διαδόχους της. «Ο Τραμπ διέσχισε τον Ρουβίκωνα. Μπορεί να το κάνει ξανά. Δεν υπάρχει επιστροφή σε αυτό που ήταν. Αυτό συζητήσαν οι ηγέτες», δήλωσε διπλωμάτης της ΕΕ.

Προχωράει η εμπορική συμφωνία

Παρά την αβεβαιότητα που υπάρχει με την πολιτική του Τραμπ, η πρόεδρος της Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Ρομπέρτα Μέτσολα, δήλωσε στους 27 ηγέτες ότι θα «προχωρήσει» το έργο για τη διατλαντική εμπορική συμφωνία, αφού ο Τραμπ φέρεται να έκανε στροφή 180 μοιρών στις απειλές του για δασμούς που αφορούσαν τη Γροιλανδία. Το Politico

Ο παλαιστίνιος επικεφαλής της επιτροπής τεχνοκρατών Αλι Σάαθ, που θα διοικήσει προσωρινά τη Γάζα υπό την επίβλεψη του Συμβουλίου Ειρήνης, ανακοίνωσε μέσω βιντεοσυνδέσεως «ότι το πέρασμα της Ράφα θα ανοίξει την επόμενη εβδομάδα και προς τις δύο κατευθύνσεις» – μένει βέβαια να δούμε τι έχει να πει το Ισραήλ, που απουσίασε από την τελετή

► Ο Ντόναλντ Τραμπ κρατώντας τον ιδρυτικό χάρτη του Συμβουλίου Ειρήνης, που υπογράφηκε χθες στο Νταβός

εκπρόσωπος των ΗΑΕ. Ο Τραμπ διαβεβαίωσε πως τους συμβαθεί όλους. Διακρίνεται επίσης πως ο κόσμος είναι, χάρη στον ίδιο προφανώς, «πλουσιότερος, ασφαλέστερος και πολύ πιο ειρηνικός από ό,τι πριν από έναν χρόνο» και υποστήριξε πως ο πόλεμος στη Γάζα έχει περιοριστεί σε «μικρές φωτιές».

Η μελλοντική «Νέα Γάζα»
Επειδή κάθε τέτοια τελετή χρειάζεται ένα καλό νέο, ο Αλι Σάαθ, ο παλαιστίνιος επικεφαλής της 15μελούς επιτροπής τεχνοκρατών που θα διοικήσει προσωρινά τη Γάζα υπό την επίβλεψη του Συμβουλίου Ειρήνης, εμφανίστηκε μέσω βιντεοσυνδέσεως ώστε να ανακοινώσει «με χαρά ότι το πέρασμα της Ράφα θα ανοίξει

την επόμενη εβδομάδα και προς τις δύο κατευθύνσεις» – μένει βέβαια να δούμε τι έχει να πει επ' αυτού το Ισραήλ, που απουσίασε από τη χθεσινή τελετή, παρότι έχει δεχθεί να συμμετάσχει στο Συμβούλιο Ειρήνης, και ο πρόεδρος του, Ισαάκ Χέρτζογκ, βρισκόταν στο Νταβός. Κι επειδή χρειάζεται επίσης να εμπνεύσει, ο σύμβουλος και γαμπρός του Τραμπ, ο Τζαρεντ Κούσενερ, παρουσίασε ένα φιλόδοξο σχέδιο για τις επόμενες 100 ημέρες στη Γάζα που περιλαμβάνει την ανοικοδόμηση βασικών υποδομών – ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αποχέτευσης, νοσοκομείων και φούρνων – αλλά και μια φιλόδοξη εικόνα (δημιουργημένη μέσω AI) της μελλοντικής «Νέας Γάζας», με τις αναμενόμενες πια εικόνες λαμπε-

ρών ουρανοξύστην κατά μήκος της ακτής. Αναγνώρισε ωστόσο πως για να ανακατασκευαστεί η Γάζα, πρέπει πρώτα να αποβληθεί η Χαμάς – τα μέλη της «γεννιούνται με τουφέκια στα χέρια», είχε διαβεβαιώσει νωρίτερα ο Τραμπ.
Η Ρωσία είναι έτοιμη να στείλει ένα δισεκατομμύριο δολάρια ρωσικών περιουσιακών στοιχείων που έχουν παγώσει στις ΗΠΑ για την πρωτοβουλία του Συμβουλίου Ειρήνης, επανέλαβε χθες, μιλώντας αυτή τη φορά στον πρόεδρο της Παλαιστινιακής Αρχής, Μαχμούτ Αμπάς, ο Βλαντίμιρ Πούτιν – ακόμα ένα παράδειγμα του πώς μπορεί μια χώρα να προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί τις φιλοδοξίες του Τραμπ ώστε να προωθήσει τα συμφέρόντά της.

Οι σχέσεις μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ

γράφει ότι θα υπάρξει πίεση προς τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου να προχωρήσουν στην επικύρωση, εντός Φεβρουαρίου.

Όσον αφορά την πρωτοβουλία του αμερικανικού ηγέτη για το Συμβούλιο Ειρήνης, η επικεφαλής της ευρωπαϊκής διπλωματίας Κάγια Κάλας διευκρίνισε πως εφόσον περιορίσει την αποστολή του στη Γάζα, όπως προβλεπόταν αρχικά, οι ευρωπαίοι ηγέτες μπορούν να συνεργαστούν. Όμως πρόθεση του Τραμπ φαίνεται να είναι να το μετατρέψει σε έναν θεσμό που θα παρεμβαίνει σε κάθε διεθνή αντιπαράθεση.

Προβληματισμός στην Αθήνα

Στην Αθήνα επικρατεί προβληματισμός δεδομένων των ασκήσεων

ισορροπίας που επικειρούνται – ενδεικτική η αποστραφική του αντιπροέδρου της κυβέρνησης Κωστή Χατζηδάκη ότι είναι «δύσκολο το σταυρόλεξο της εξωτερικής μας πολιτικής» – με το εξής δεδομένο: πέρα από τη σημασία της ευρωπαϊκής σχέσης είναι «στρατηγική επιλογή» μια καλή σχέση μεταξύ Ελλάδας – ΗΠΑ. Από τις Βρυξέλλες ο έλληνας Πρωθυπουργός πρότεινε συμβιβαστική λύση ως το Συμβούλιο Ειρήνης: οι 13 χώρες θα μπορούσαν να προσπογράψουν τη συμμετοχή τους αποκλειστικά για την επόμενη ημέρα της ειρηνευτικής διαδικασίας στη Γάζα και μόνο για όσο διάστημα αυτό απαιτηθεί ώστε «να μη δημιουργήσουμε έναν νέο ΟΗΕ που θα λειτουργεί ανταγωνιστικά προς τον ΟΗΕ».

Οι ηγέτες επικεντρώθηκαν στην εκπόνηση ενός μακροπρόθεσμου σχεδίου για το πώς θα αντιμετωπίσουν τις ΗΠΑ υπό αυτήν την κυβέρνηση και ενδεχομένως και τους διαδόχους της. «Ο Τραμπ διάσχιζε τον Ρουβίκωνα. Δεν υπάρχει επιστροφή σε αυτό που ήταν», δήλωσε διπλωμάτης της ΕΕ

(ΑΝ)ΑΣΦΑΛΕΙΑ

ΤΟΥ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΚΑΡΑΠΑΝΤΟΥ

Και αν καταρρεύσει η Δύση;

Ηταν αναμενόμενο πως η Διατλαντική Σχέση υπό την προεδρία Τραμπ στις ΗΠΑ δεν θα περνούσε την καλύτερη της εποχή, καθώς υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ του προέδρου και της ΕΕ. Από την κλιματική αλλαγή μέχρι τον πόλεμο στην Ουκρανία. Το ζήτημα όμως της Γροιλανδίας είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε μια συνθήκη κρίσης που δεν έχουμε ξαναδεί. Δεν θα μπορούσε να συγκριθεί ούτε με τους σημαντικούς κραδασμούς λόγω της στρατιωτικής επέμβασης στο Ιράκ.

Τι μπορεί να γίνει λοιπόν αν ο πρόεδρος Τραμπ επιμένει στην πρόθεσή του για τη Γροιλανδία;

Το σίγουρο είναι πως η Δύση, όπως τη γνωρίζουμε εδώ και δεκαετίες, δεν θα υπάρχει πια.

Αν οι ευρωπαϊκές χώρες και η ΕΕ υποχωρήσουν έναντι των ΗΠΑ, τότε θα επιβεβαιώσουν πως δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να καταστούν υπολογισμός παγκόσμιος δρών. Θα είναι ένα ακόμα χτύπημα σε ένα οικοδόμημα που αμφισβητείται έντονα τα τελευταία χρόνια και μπορεί να προκαλέσει δυναμικές περαιτέρω κατάρρευσης και επένδυσης των κρατών- μελών σε εθνικές πρωτοβουλίες. Σε εξαιρετικά δύσκολη θέση θα βρεθεί και το ΝΑΤΟ, καθώς οι ΗΠΑ κινούνται εναντίον της Δανίας, μιας άλλης χώρας- μέλους της Συμμαχίας.

Αν οι ευρωπαϊκές χώρες αντιδράσουν, οι επιπτώσεις θα αναζητηθούν σε πολλά επίπεδα. Θα δούμε μια κρίση των διατλαντικών θεσμών που παρόμοια της δεν έχει υπάρξει. Το ΝΑΤΟ ουσιαστικά θα βρεθεί σε μια συνθήκη χειρότερη και από την περίοδο που ο πρόεδρος Μακρόν το είχε χαρακτηρίσει «εγκεφαλικά νεκρό», καθώς θα χωριστεί στα δύο, με ανοιχτό το ενδεχόμενο οι ΗΠΑ να αποχωρήσουν μερικούς η γενικούς. Δεν πρέπει άλλωστε να ξεχνάμε πως ο πρόεδρος Τραμπ έχει απειλήσει αρκετές φορές με αυτό το ενδεχόμενο. Η κρίση θα περάσει και στο εσωτερικό της ΕΕ, καθώς υπάρχουν χώρες με εντονότερο ατλαντικό προσανατολισμό ή εξάρτηση σε διαφόρους τομείς από τις ΗΠΑ.

Κρίσιμη παράμετρος εδώ αποτελεί το αν έχει δυνατότητες πίεσης και αντίδρασης η ΕΕ και αν φυσικά αποφασιστεί να τις χρησιμοποιήσει. Τα μέσα υπάρχουν, τόσο στον τομέα της οικονομίας όσο και στον τομέα της άμυνας. Από τις αμερικανικές βάσεις σε ευρωπαϊκές χώρες μέχρι τη τερμάρια ποσά που επενδύουν οι ευρωπαϊκές χώρες για την προμήθεια εξοπλισμών από αμερικανικές εταιρείες. Δεν μπορούμε όμως να είμαστε σίγουροι πως θα επιτευχθεί και η απαραίτητη συμφωνία για να κινηθεί η ΕΕ σε αυτά την κατεύθυνση.

Το τελευταίο ερώτημα σε αυτή τη δύσκολη συζήτηση είναι το τι θα γίνει στην περίπτωση που η Δύση καταρρεύσει.

Η ΕΕ δεν έχει άλλη επιλογή από το να μετακινήσει νωρίτερα χρονικά, έστω και με ενδιάμεσα σχήματα, τη Στρατηγική της Αυτονομία, μέσω των ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων. Αυτή η επιλογή θα λειτουργήσει συνδυαστικά και με τις εξελίξεις στο ΝΑΤΟ, ειδικά στο κακό σενάριο που οι ΗΠΑ αποχωρήσουν.

Οι μεγάλοι όμως δυναμικά κερδισμένοι σε μια τέτοια περίπτωση είναι οι αναθεωρητικές και αυταρχικές δυνάμεις. Η Ρωσία που αποτελεί ήδη απειλή για την ευρωπαϊκή ασφάλεια. Η Κίνα που μπορεί να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία για να κλιμακώσει τον ανταγωνισμό με τις ευρωπαϊκές χώρες και σε άλλους τομείς. Αλλά και χώρες όπως η Τουρκία που σε αυτό το σενάριο δεν θα έχουν καν την πίεση της ένταξης σε μια Συμμαχία, όπως είναι το ΝΑΤΟ.

Η Δύση δοκιμάζεται και μαζί της το σύστημα διεθνούς οργάνωσης και οι διατλαντικοί θεσμοί. Ας ελπίσουμε πως στο τέλος θα γίνει κατανοητό πως η κρίση θα γίνει παίγνιο μηδενικού αθροίσματος για όλους.

Ο Τριαντάφυλλος Καραπαντός είναι Δρ. Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Νέων Απειλών, επιστημονικός συνεργάτης **ΕΝΑΜΕΠ**